

geografiske grundforhold i Europa, men ogsaa historisk og folkeligt understregedes uretten mod Tyskland.

Vogels mangesidede, uafsluttede gerning kan synes spredt og splittet, men der findes i hvert fald een stor forbindende syntetisk ide, den historisk-erhvervsgeografiske struktur som baggrund for den statslige virksomhed, saaledes at den historiske geografi i virkeligheden var kernen i al hans forskning. Længe før »Raum«-begrebet blev knæsat i den tyske økonomi og politik, havde Vogel i praksis udformet denne teori i sine skrifter, især Østersøen som geopolitisk kompleks, saaledes at der er direkte sammenhæng mellem de historiske ungdomsarbejder og hans senere skrifter, *Deutsche Reichsgliederung und Reichsreform im Vergangenheit und Gegenwart* (1932), der i nær tilknytning til atlasproblemerne gaar ind paa sammenhængen mellem de enkelte tyske »rum«, og hans sidste arbejde *Wirtschaft und Raum* (sammen med E. Schmölders), der udkom 1937.

I kraft af sin retlinede karakter, sin humanistiske dannelse og sit vennesele væsen vandt Vogel alle. Disse personlige egenskaber i forening med hans utvivlsomme dygtighed og udprægede nationale sindelag forklarer, at han uden noget brud i sin forskning og personlighed kunde indtage en central plads indenfor sin videnskab i de forskelligartede regimer, der prægede hvert af hans manddomsaars tre aartier. Aksel E. Christensen.

Den 10. marts 1936 døde den franske historiker Henri Sée (f. 1864), kun faa uger efter udgivelsen af andet og sidste bind af hans hovedværk *Französische Wirtschaftsgeschichte* (i serien Brodnitz: Handbuch der Wirtschaftsgeschichte, bind I 1931).

Efter sin uddannelse ved Sorbonne blev Sée som ganske ung (1893) knyttet til universitetet i Rennes, hvor han var professor fra 1897 til 1920, da sygdom tvang ham til at opgive sin lærerstilling. Med saa meget større energi kastede han sig derefter med usvækket aandskraft over den videnskabelige forskning, og i denne sidste periode, hvor alle hans ideer var afklarede, falder langt de fleste af hans syntetiske skrifter.

Der gaar forskellige linier gennem Sée's forfatterskab, men de er alle bundet nøje sammen af en helhedsopfattelse. Uden at være doktrinær materialistisk historiker (sml. især det antimarxistiske stridsskrift *Matérialisme historique et interprétation économique*, 1927) anser han dog de økonomiske kræfter og motiver som særlig vigtige (*Evolution et Révolution*, 1929; *Science et philosophie de l'histoire*, 1928). Hans hovedinteresse er knyttet til klassernes

udvikling. Han frakender ikke enkeltpersoner afgørende betydning, men krigshistorie og diplomatisk historie er for ham kun overfladiske foreteelser, der maa forklares ved udviklingen af de sociale grupper og af samfundsinstitutionerne, der danner baggrunden for den politiske udvikling og de politiske ideer (*Les idées politiques en France au 17e siècle* (1923), *Les idées politiques en France au 18e siècle* (1920) og *L'évolution de la pensée politique en France au 18e siècle* (1929)). Sée's styrke laa i syntesen, men det maa ikke glemmes, at han i sin ungdom har foretaget en række dybtgaaende originalstudier, især vedrørende den franske bondebefolknings økonomiske og sociale udvikling og kaar begrænset lokalt især til Bretagne og tidsmæssigt efterhaanden til slutningen af »l'ancien régime« (*Étude sur les classes rurales en Bretagne au moyen-âge* (1896), *Les classes rurales et le régime dominal en France au moyen-âge* (1901), *Classes rurales en Bretagne du 16e siècle à la Révolution* (1906) samt de mønstergyldige udgaver af cahiererne fra Rennes (4 bd. 1909—12) og af Arthur Young's berømte »Voyages in France«, den sidste dog først i 1931.

Sée's betydeligste indsats er i det hele taget udforskningen af l'ancien régimes dage i den hensigt at finde den retfærdige vurdering af den store revolution. (*La vie économique et sociale et les classes sociales en France au 18e siècle* (1924), *La France économique et sociale au 18e siècle* (1925), *L'évolution industrielle et commerciale de la France sous l'Ancien Régime* (1925) m. fl.). Revolutionen er for Sée økonomisk bestemt, ikke socialt. Det var ikke et arbejderspørgsmaal, men dybest set et agrarspørgsmaal. Den franske regering var den førende i reformbestræbelser; naar reformforsøgene mislykkedes, skyldtes det den uheldige ejendomsfordeling i forbindelse med kapitalmangel. — Sée var maa ske ikke sin Samtids Frankrigs mest originale og iderige videnskabsmand i sit fag, men han var afgjort den mest omspændende og kyndige.

Aksel E. Christensen.

Ved Professor, Dr. phil. et jur. Johannes Steenstrups Død den 3. August 1935 mistede *Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie* sin mangeaarige, højt ansete Forstander. Til hans Efterfølger valgtes paa Mødet den 31. Oktober s. A. Professor, Dr. phil. Aage Friis, og under den nye Forstanders Ledelse tog man snart efter fat paa et Arbejde for gennem en Ændring af de ikke længere helt tidssvarende Love for Selskabet at aabne Vejen for en forøget Virksomhed for dette. Efter adskillige forberedende Forhandlinger blev de nye Love endeligt vedtaget paa Mødet